



درود بر شما دوستان خوب و اهل دریافت! امیدوارم که در این آزمون به نتیجه‌ای دست پیدا کرده باشید که با همت و تلاشی که تاکنون به خرج داده‌اید، متناسب باشد، نه بیشتر از آن و نه کم‌تر!  
امروز قصد دارم کمی به شما روحیه بدهم، اما نه با شعارهای پررنگ و لعاب رایج، بلکه با اشاره به یک موضوع ساده اما کاملاً واقعی:

بچه‌ها، شما سر جلسه‌ی کنکور قرار است با چه کسانی مسابقه بدهید؟ با معلمانان؟! با طراحان آزمون سراسری؟! با مؤلفان کتاب‌های آموزشی؟! با دکتر عمارلو؟! با خانم کاغذی؟! با استاد ذهبی؟! و ... یا نه! با دانش‌آموزانی هم‌سن و سال خودتان؟ دانش‌آموزانی که کم و بیش همگی در طول این یک‌سال دچار فراز و نشیب‌های بسیار شده‌اند؛ تصادفات ناگهانی و پیش‌بینی نشدنی، از دست دادن‌های ناگوار و جانگداز، هفته‌های ناامیدی و بی‌حالی (بی‌خیالی!)، لحظه‌های دوباره امیدوار شدن و از نو آغاز کردن، روزهای «هرچه می‌خوانم یادم نمی‌ماند!» و ...

مطمئن باشید که هیچ‌یک از رقیبان شما، در شرایط آرمانی، این یک‌سال را طی نکرده‌اند و همه‌ی برنامه‌هایشان هماهنگ با خواسته‌هایشان پیش نرفته است؛ بنابراین سعی و تلاشتان را در این یک‌سال بجا وجود همه‌ی کاستی‌ها و نقص‌هایش - دست‌کم نگیرید؛ زیرا همه‌ی رقیبان‌تان نیز کم و بیش به چنین کاستی‌هایی دچار شده‌اند. به قول قدیمی‌ها «دیر و زود داشت اما سوخت و سوز نداشت!»

دانش‌آموز موفق کسی است که در این فرصت باقی‌مانده، با واقعیت‌ها همراه باشد نه احساسات، هیجانات و آرمان‌ها. اگر در طول این یک‌سال حدوداً از وقتتان درست استفاده کرده‌اید، بدیند که وضعیتتان مطلوب است، اما آرمانی نیست و مطمئن باشید که وضعیت هیچ دانش‌آموزی از این لحظه تا شب کنکور آرمانی نخواهد بود، حتی نفر اول کنکور؛ او هم شب کنکور با تلی از جزوه‌های نخوانده، کتاب‌های نیمه‌خوانده، مطالب دوره نکرده و ... روبه‌رو است؛ پس چرا نفر اول کنکور می‌شود؟ بله زیرا از وقتش بهتر از دیگران استفاده کرده است و چند قدم از آن‌ها جلوتر است، فقط چند قدم! لطفاً از زمان باقی‌مانده‌تان درست استفاده کنید، فارغ از این‌که به چه کارهایی رسیده‌اید، نرسیده‌اید یا نخواهید رسید. فقط مهم این است که به کارهای بیشتری برسید. هیچ‌کس نمی‌تواند قبل از کنکور به همه‌ی کارهایی که می‌خواسته است برسد. به تجربه‌ی من اطمینان کنید!

### \* نگاه کلی

این آزمون کمی دشوارتر از آزمون جامع اول بود و به همین دلیل نزدیک‌تر به آزمون سراسری. میزان کاستی‌ها و سؤالات غیراستاندارد آن هم با آزمون سراسری برابری می‌کرد! (این هم یک راهی است برای استاندارد سازی دیگر!) نسبت و پوشش سؤال‌ها در مباحث گوناگون در محدوده‌ی آزمون‌های سال‌های گذشته بود و پرسش‌های خوب و حساب‌شده در آن بسیار دیده می‌شد.

احتمالاً درصد دانش‌آموزان موفق بالای ۵۰ و درصد دانش‌آموزان بسیار موفق بالای ۶۵ است؛ اما درصدهای ۴۰ تا ۵۰ نیز قابل قبول به نظر می‌رسد.

و اما یک کاستی چشم‌گیر (یا بهتر است بگوییم «چشم‌گزا») بی‌توجهی کامل طراحان محترم این آزمون به اصول نگارشی و ویرایشی است که به هیچ رو قابل دفاع نیست. (اگر متولی حرمت امام‌زاده را نگاه ندارد ...)؛ فقط به گزینه‌های تست ۲۵ نگاه بیندازید:

میان «چو» و «تابت» به جای «یک فاصله» نیم‌فاصله آمده است که از همان ابتدا خواندن و معنا کردن بیت را دچار اشکال می‌کند. در گزینه‌ی سوم «به هنگام» یا باید به شکل «بهنگام» نوشته می‌شد یا «به‌هنگام» یعنی با نیم‌فاصله بین «به» و «هنگام» که رعایت نشدن این نکته، جدأ فهم این بیت را برای دانش‌آموزی که باید در اندک مدتی این بیت را بخواند و معنا کند و با دیگر بیت‌ها بسنجد و ... دچار اختلال می‌کند. جالب آن‌که در گزینه‌ی دوم همین پرسش «به‌جای» سرهم نوشته شده است!

این بی‌توجهی‌ها به اصول نگارشی در پاسخ‌نامه‌ی آزمون به شکل خیره‌کننده‌ای افزایش می‌یابد؛ گویا پاسخ‌دهندگان محترم، تعریف تازه‌ای از کاربرد نشانه‌های گیومه، پرانتز و نقطه دارند که البته در تست‌های مختلف، همین تعریف‌های خودساخته را نیز رعایت نمی‌کنند؛ برای نمونه، در سطر دوم از پاسخ پرسش چهارم، ابتدا پیش از همه پایه‌ساز «یا» هیچ نشانه‌ای نیامده است و در ادامه پیش از «یا» نقطه گذاشته شده است! به موارد پرشمار دیگر اشاره نمی‌شود و فقط امید است که در آزمون‌های بعدی این مشکل برطرف یا لااقل کم‌رنگ‌تر شود! با عرض خسته نباشید به شما و هم‌ی دست‌اندرکاران محترم تعاونی سازمان سنجش آموزش کشور!

### \* پرسش‌های ابتکاری و نو

شماره‌ی پرسش	توضیح
۱۶	دو مصدر «آسودن» و «شتافتن» اصلاً «ان» سببی نمی‌گیرند؛ یعنی «آسایانرن» و «شتابانرن» در فارسی کاربرد ندارد. وارد کردن چنین مصدرهایی در این‌گونه تست‌ها، کاری نو به حساب می‌آید.
۲۰	البته نظیر چنین تست‌هایی در آزمون دانشگاه آزاد پیش‌تر مطرح شده است.

### \* پرسش‌های دشوار یا وقت‌گیر

شماره‌ی پرسش	توضیح
۱	توضیحش خواهد آمد.
۳	فقط دانش‌آموزانی که به اندازه‌ی کافی تمرین دارند، به نادرستی املا «مرزی» پی می‌برند.
۶	گرچه این بیت چند سال پیش، در آزمون سراسری رشته‌ی انسانی مطرح شده بود، اما باز هم پیدا کردن آرایه‌های آن کاری دشوار به حساب می‌آید.
۱۰	پاسخ‌گفتن به چنین تست‌هایی که حتماً در آزمون سراسری هم همانندشان مطرح می‌شود- نیاز به تمرین پیوسته دارد. (لطفاً به کمک جلد دوم کتاب همایش ادبیات، خواندن تاریخ ادبیات را به شکل جدی و پیوسته شروع کنید یا ادامه دهید!)
۱۶	توضیحش آمد.
۱۷	قرارگرفتن بیت پاسخ در آخرین گزینه، کمی کار را- حتی برای دانش‌آموزان باسواد و آشنا با دستور- دشوار می‌کند.
۱۸	فقط وقت‌گیر است.

**\* پرسش‌های غیراستاندارد یا نادرست**

شماره پرسش	توضیح
۱	انصاف حکم می‌کند که وقتی از داوطلب معنای واژه‌هایی را می‌خواهیم که در متن درس‌ها مطرح شده اما در واژه‌نامه‌ی کتاب درسی به آن‌ها اشاره نشده است، از معانی متناسب آن واژه با متن درس استفاده کنیم نه معنایی که در لغت‌نامه‌های فارسی آمده است اما با کاربرد آن واژه‌ها در متن درسی ارتباط ندارد؛ برای نمونه واژه‌ی «فتی» در متن درسی «همای رحمت» به معنای «جوانمرد» آمده است و در توضیحات پایان درس هم به همین شکل معنا شده است؛ آن‌گاه به‌چه دلیل معنی نامناسب «جوان شدن» در گزینه‌ی چهارم، مورد توجه طراح محترم قرار گرفته است؟ آیا ما قصدمان این است که به داوطلبان آزمون اثبات کنیم که شما هر چقدر هم که زحمت بکشید و مطالعه کنید، باز هم ما می‌توانیم سر جلسه‌ی آزمون شکستتان بدهیم و زحمتتان را بی‌نتیجه بگذاریم؟! «تباهی» معنا کردن «دغل» نیز شگردی از همین دست می‌نماید، که با معنای این واژه در بیت «از علی آموز اخلاص عمل / شیر حق را دان منزه از دغل» ارتباطی ندارد!
۱۳	درست است که در بیت گزینه‌ی سوم، مخاطب در «درک کیفیت حسن» ناتوان معرفی می‌شود، اما در مفهوم نهایی، قصد شاعر از این بیت توجه دادن مخاطب و خواننده به «درک کیفیت حسن» است نه عدم درک آن! این تست کاملاً ناسنجیده و سلیقه‌ای است و باید از گردونه‌ی آزمون خارج شود.
۱۵	آمدن یک فاصله میان «روی» و «داد» در واژه «رویداد» هر دانش‌آموز دقیقی را وا می‌دارد که یک اشتباه ویرایشی بیش از آن‌چه که در نظر طراح محترم بوده است در این متن پیدا کند.
۲۴	این‌گونه نکته‌یابی‌ها - که در آزمون قبل نیز شاهدش بودیم - بیشتر به عرضه‌ی فضل شبیه است تا سنجش درک ادبی دانش‌آموزان کشور.

**دکتر هامون سبطی**